

**МОНГОЛ УЛСЫН НЭГДСЭН ТӨСВИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ХҮРЭЭНИЙ
МЭДЭГДЭЛ, 2025-2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨӨЛЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ БОЛОН ТӨСВИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН
ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ, ӨРИЙН
УДИРДЛАГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН АНХНЫ ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ ЯВУУЛСАН
ТАЛААРХ ТӨСВИЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2024 оны 08 дугаар
сарын 22-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч: Улсын Их Хурлын гишүүн Т.Аубакир

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2024 оны 08 дугаар сарын 12-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай болон Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Өрийн удирдлагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганы 2024 оны 08 дугаар сарын 16-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Төсвийн байнгын хороонд шилжүүлсэн.

Төсвийн байнгын хороо 2024 оны 08 дугаар сарын 22-ны өдрийн хуралдаанаараа дээрх хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасан журмын дагуу явуулж, хуулийн төслийг зүйл бүрээр нь хэлэлцсэн болно.

Байнгын хорооны хуралдаанаар Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай болон Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Өрийн удирдлагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батжаргал, Г.Тэмүүлэн нар Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд тусгагдсан төсвийн тусгай шаардлагын зохицуулалт болон хуулийг дагаж мөрдөх, хэрэгжүүлэхтэй холбоотой заалттай хэрхэн уялдаж байгаа талаар, Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан хуулийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх хуулийн шаардлагатай нийцэж байгаа эсэх талаар асуулт асууж, хариулт авсан болно.

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай болон Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Өрийн удирдлагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед эдгээр хуулийн төслүүдийг Байнгын хороо, нэгдсэн хуралдааны хэлэлцүүлэгт бэлтгэх, санал, дүгнэлтийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий Ажлын хэсгээс нэгдсэн төсвийн нийт зарлагын дээд хэмжээг бууруулах замаар нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцлийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувийг 2025, 2026 онуудад 2 хувь хэвээр байх нь зүйтэй гэж үзэн холбогдох тооцооллыг хийж, эдийн засгийн зарим үзүүлэлтэд өөрчлөлт оруулан нийт 6 зарчмын зөрүүтэй саналын

томъёолол гаргасныг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно. Харин Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Тэмүүлэн, Б.Жаргалан нар Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хууль санаачлагчид буцаах, Ардчилсан намын бүлгээс Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.2, 6.1.3-т заасан тусгай шаардлагыг өөрчлөхгүй хэвээр үлдээх нь зүйтэй гэсэн зарчмын зөрүүтэй санал тус тус гаргасныг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжээгүй болно.

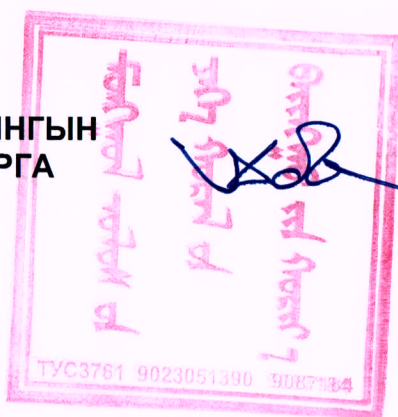
Монгол Улсын Засгийн газраас 2024 оны 08 дугаар сарын 12-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, тогтоолын төслүүдийн талаар хууль зүйн дүгнэлт гаргуулахаар Төсвийн байнгын хорооноос Улсын Их Хурлын Тамгын газарт 2024 оны 08 дугаар сарын 19-ний өдөр хүсэлт гаргасны дагуу Улсын Их Хурлын Тамгын газраас Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд нэр томъёоны тодорхойлолт нэмсэн, өөрчлөн найруулахаар заасан нь тухайн хуулийн зарим заалтад нэр томъёоны зөрчил үүсгэхээр байгаа талаар хууль зүйн дүгнэлт гаргасан байна. Уг хууль зүйн дүгнэлттэй Байнгын хорооны хуралдаан дээр танилцан нийцүүлэх арга хэмжээг авсан болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай болон Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Өрийн удирдлагын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Төсвийн байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**ТӨСВИЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

Ц.ДАВААСҮРЭН

**МОНГОЛ УЛСЫН НЭГДСЭН ТӨСВИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ХҮРЭЭНИЙ
МЭДЭГДЭЛ, 2025-2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨӨЛЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР ТӨСВИЙН
БАЙНГЫН ХОРООНООС ГАРГАСАН ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН
ТОМЬЁОЛОЛ**

БАЙНГЫН ХОРОО ДЭМЖСЭН САНАЛ:

1.Хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйлийн эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтийн 3 дахь заалтын “орлогын хэмжээ” гэснийг “орлогын доод хэмжээ” гэж, 9 дэх заалтын “санхүүжүүлэх зардлын нийт хэмжээ” гэснийг “хуваарилах зардлын дээд хэмжээ” гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Даваасүрэн, Ч.Анар, А.Ариунзаяа, Д.Батбаяр, Р.Батболд, Э.Болормаа, П.Ганзориг, Х.Ганхуяг, П.Мөнхтулга, Д.Пүрэвдаваа, Б.Пунсалмаа, Б.Түвшин, Б.Уянга, Дав.Цогтбаатар, Ж.Чинбүрэн /цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтийн 4 дэх заалт буюу “Нэгдсэн төсвийн нийт зарлагын дээд хэмжээ” 2025 онд “32,992.0” гэснийг “31,901.6” гэж, 2026 онд “35,849.5” гэснийг “34,967.8” гэж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь 2025 онд “34.7” гэснийг “33.6” гэж, 2026 онд “34.2” гэснийг “33.4” гэж, үзүүлэлтийн 5 дахь заалт буюу “Нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл” 2025 онд “-2,990.7” гэснийг “-1,900.3” гэж, 2026 онд “-2,975.9” гэснийг “-2,094.1” гэж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь 2025 онд “-3.1” гэснийг “-2.0” гэж, 2026 онд “-2.8” гэснийг “-2.0” гэж, үзүүлэлтийн 6 дахь заалт буюу “Нэгдсэн төсвийн суурь зарлагын дээд хэмжээ” 2025 онд “28,101.0” гэснийг “27,010.6” гэж, 2026 онд “30,779.5” гэснийг “29,897.8” гэж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь 2025 онд “29.6” гэснийг “28.4” гэж, 2026 онд “29.4” гэснийг “28.6” гэж, үзүүлэлтийн 7 дахь заалт буюу “Нэгдсэн төсвийн суурь тэнцэл” 2025 онд “1,900.3” гэснийг “2,990.7” гэж, 2026 онд “2,094.1” гэснийг “2,975.9” гэж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувь 2025 онд “2.0” гэснийг “3.1” гэж, 2026 онд “2.0” гэснийг “2.8” гэж тус тус өөрчлөх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

**МОНГОЛ УЛСЫН НЭГДСЭН ТӨСВИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ХҮРЭЭНИЙ
МЭДЭГДЭЛ, 2025-2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨӨЛЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ХАМТ ӨРГӨН
МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮДИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН
ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**1.ТӨСВИЙН ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ
ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

Төсвийн байнгын хорооны дэмжсэн санал:

1.Төсөлд доор дурдсан агуулгатай 5 дугаар зүйл нэмэх.

“5 дугаар зүйл.Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4 дэх хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.”

Санал гаргасан:Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Даваасүрэн, Ч.Анар, А.Ариунзаяа, Д.Батбаяр, Р.Батболд, Э.Болормаа, П.Ганзориг, Х.Ганхуяг, П.Мөнхтулга, Д.Пүрэвдаваа, Б.Пунсалмаа, Б.Түвшин, Б.Уянга, Дав.Цогтбаатар, Ж.Чинбүрэн /цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/

2.Төслийн 3 дугаар зүйлд “, 6.5 дахь хэсгийн “нэмэгдүүлэх, 6.4-т заасан хугацааг сунгахыг” гэснийг “нэмэгдүүлэхийг” гэж,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

3.Төслийн 3 дугаар зүйлд “19 дүгээр зүйлийн 19.1 дэх хэсгийн “2025” гэснийг “2024” гэж” гэж нэмэх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

4.Төслийн 3 дугаар зүйлд “19.9 дэх хэсгийн “Энэ хуулийн 6.1.2-т” гэснийг “Энэ хуульд” гэж тус тус” гэж нэмэх.

Санал гаргасан:Ажлын хэсэг

Төсвийн байнгын хорооны дэмжээгүй санал:

1.Хуулийн төслийг хууль санаачлагчид буцаах.

**Санал гаргасан:Улсын Их Хурлын гишүүн
Б.Жаргалан, Г.Тэмүүлэн**

2.Төслийн 6.1.2-т заасан төсвийн тэнцлийн тусгай шаардлагыг өөрчлөхгүй хэвээр үлдээх.

Санал гаргасан:Ардчилсан намын бүлэг

3.Төслийн 6.1.3-т заасан төсвийн зарлагын тусгай шаардлагыг өөрчлөхгүй хэвээр үлдээх.

Санал гаргасан:Ардчилсан намын бүлэг

---oOo---